

Sygn. akt III Ca 249/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 czerwca 2014r.

Sąd Okręgowy w Nowym Sączu, Wydział III Cywilny Odwoławczy w składzie

następującym:

Przewodniczący - Sędzia SO Ewa Adamczyk

Sędzia SO Zofia Klisiewicz (sprawozdawca)

Sędzia SO Urszula Kapustka

Protokolant: staż. Kinga Burny

po rozpoznaniu w dniu 11 czerwca 2014r. w Nowym Sączu

na rozprawie

sprawy z powództwa M. T.

przeciwko W. P., M. B. (1) i M. B. (2)

o ustalenie prawa

na skutek apelacji powódki

od wyroku Sądu Rejonowego w Limanowej

z dnia 21 stycznia 2014 r., sygn. akt I C 503/13

1. oddala apelację;

2. zasądza od powódki na rzecz pozwanych W. P. i M. B. (2) solidarnie kwotę 90 zł (dziewięćdziesiąt złotych) tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.

Sygn. akt III Ca 249/14

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 21.01.2014r. (sygn. akt I C 503/13) Sąd Rejonowy w Limanowej w sprawie z powództwa M. T. przeciwko W. P., M. B. (1) i M. B. (2) o ustalenie, oddalił powództwo (pkt 1) oraz nieuiszczoną opłatą od pozwu obciążył Skarb Państwa (pkt 2).

Sąd Rejonowy podał, że powódka domagała się ustalenia, że pozwana W. P. i jej mąż oraz M. B. (1) i jej nieżyjący mąż W. B. są współwłaścicielami drogi nr (...) (poprzedni nr (...)) w 4029/20480 częściach, a reszta udziału tej działki należy do niej.

Sąd Rejonowy ustalił, że na podstawie prawomocnego Aktu Własności Ziemi nr (...)z dnia 10.10.1974r. wydanego przez Urząd Powiatowy w L.W. B.oraz M. B. (1)stali się z mocy prawa właścicielami działki katastralnej nr (...). Strony postępowania sąsiadują ze sobą, trwa między nimi wieloletni spór sąsiedzki dotyczący kwestii korzystania z drogi, którego konsekwencją jest szereg spraw sądowych, w tym m.in. postępowanie z wniosku S. P.o ustanowienie

drogi koniecznej po działce nr (...) (część parceli nr (...)), i po części działki nr (...). Aktualnie sprawa ta - sygn. akt I Ns 674/07 – została zawieszona do czasu rozpoznania sprawy o sygn. akt I Ns 921/12, która toczy się z wniosku M. T.o stwierdzenie zasiedzenia min. działki nr (...) (sygn. akt I Ns 921/12, poprzednio I Ns 870/08). Ta ostatnia sprawa także jest zawieszona ze względu na brak wskazania legitymowanych uczestników postępowania. Przed tamt. Sądem toczyło się również postępowanie z powództwa A.i W. P.przeciwko M. T.o naruszenie posiadania szlaku drożnego biegnącego po działkach nr (...) do sygn. akt I C 135/10, które zakończyło się wyrokiem z dnia 9.02.2011r., oddalającym powództwo, a który to wyrok został zmieniony wyrokiem Sądu Okręgowego z dnia 20.09.2011r., sygn. akt III Ca 434/11, nakazującym pozwanej usunięcie przeszkód ustawionych na działce nr (...) oraz zakazującym pozwanej czynienia powodom dalszych przeszkód w korzystaniu ze szlaku. Przed tamt. Sądem do sygn. akt I C 250/11 toczy się obecnie postępowanie z powództwa W. P., A. P., M. B. (1) i M. B. (2) przeciwko M. T.i S. T.o zakazanie pozwanym czynienia powodom przeszkód w wykonywaniu przez nich prawa własności na szlaku położonym na parceli nr (...). W sprawie tej powodowie podali, że parcela (...) uległa podziałowi na (...) i (...). Parcela (...) stanowi obecnie dz. ewid. nr (...) zaś parcela (...) weszła w skład dz. ewid. nr (...)

Sąd Rejonowy rozpoznając żądanie uznał, że nie zasługiwało ono na uwzględnienie ze względu na niewykazanie przez powódkę interesu prawnego w ustaleniu (art. 189 k.p.c.). W ocenie Sądu powódka domagając się ustalenia prawa współwłasności przedmiotowej drogi na swoją rzecz, powinna je wykazać albo faktem jej długoletniego posiadania (w odrębnym postępowaniu), albo stosownymi dokumentami. Skoro tego nie uczyniła, Sąd nie znalazł podstawy faktycznej i prawnej do uwzględnienia żądania.

Powyższy wyrok w zakresie punktu 1 zaskarżyła powódka M. T. apelacją, w której zarzuciła;

1. naruszenie prawa materialnego przez jego błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie,
2. niewyjaśnienie wszystkich okoliczności faktycznych istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy,
3. sprzeczność istotnych ustaleń Sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego,
4. lakoniczne streszczenie roszczeń powódki (w tym pominięcie treści pism z dnia 23.08.2013r., 8.01.2014r. i 21.01.2014r.) przedstawione w uzasadnieniu wyroku,
5. błędne streszczenie i bezkrytyczne uznanie mocy dowodowej Aktu Własności Ziemi nr (...) (w ocenie powódki nieprawomocnego), a także brak oceny w stosunku do powołanych spraw cywilnych,
6. nieuwzględnienie wniosku powódki o otwarcie zamkniętej rozprawy z powodu zgłoszenia zawiadomienia o możliwości popełnienia przestępstwa,
7. brak oceny treści AWZ (...) pod kątem zgodności ze stanem faktycznym oraz prawidłowości procedur związanych z jego wydawaniem,
8. naruszenie art. 58 k.c. przez niezastosowanie go do oceny ważności AWZ nr (...)
9. stronniczość Sądu i błędne przyjęcie, że powódka nie wykazała interesu prawnego w żądaniu pozwu.

Wskazując na powyższe zarzuty apelująca wniosła o uchylenie lub zmianę zaskarżonego wyroku oraz obciążenie pozwanych kosztami postępowania za obie instancje.

W odpowiedzi na apelację pozwani W. P. i M. B. (2) wnieśli o jej oddalenie i zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja nie zasługiwała na uwzględnienie, bowiem podniesione w niej zarzuty okazały się bezzasadne.

W sprawie nie zaszyły także uchybienia skutkujące nieważnością postępowania, a których wystąpienie sąd odwoławczy ma obowiązek rozpatrzyć z urzędu - art. 378 § 1 k.p.c.

Sąd Rejonowy na podstawie przeprowadzonego postępowania dowodowego, poczynił prawidłowe ustalenia faktyczne, które wymagają jedynie uzupełnienia przez stwierdzenie, że na podstawie prawomocnego Aktu Własności Ziemi nr (...) z dnia 10.10.1974r. wydanego przez Urząd Powiatowy w L., prawo własności działki katastralnej nr (...) oprócz W.i M. B. (1) nabyli także W. P. (pozwana w niniejszej sprawie) i A. P.. Dokonane przez Sąd I instancji ustalenia, Sąd Okręgowy w całości podziela i przyjmuje za własne, jak również w pełni akceptuje ocenę prawną sprawy dokonaną przez tenże Sąd.

Stan faktyczny sprawy był w zasadzie niesporny, przedmiotem sporu natomiast była jego ocena pod kątem prawnym.

Żądaniem pozwu było – ogólnie ujmując – ustalenie, że we własności działki nr (...) położonej w miejscowości S. (wcześniej parceli gruntowej (...) stanowiącej drogę) oprócz M. B. (1), W. B., W. P. i A. P. ma udział (określony ułamkiem) także powódka. Domagała się ona zatem ustalenia, że pomimo stwierdzenia w Akcie Własności Ziemi nr (...) nabycia własności działki nr (...) przez osoby w nim wymienione i wpisania na tej podstawie prawa własności na ich rzecz w księdze wieczystej prowadzonej dla przedmiotowej działki, własność tej działki przysługuje także powódce. Podstawa prawna żądania powódki wynikała z art. 189 k.p.c., zgodnie z którym powód może żądać ustalenia przez sąd istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa, gdy ma w tym interes prawny. Zgodnie z brzmieniem cytowanego przepisu pierwszą i niejako wstępną przesłanką, jaką powinien zbadać sąd przy rozpatrywaniu powództwa o ustalenie jest istnienie interesu prawnego powoda w takim ustaleniu, od niego bowiem zależy dopuszczalność samego powództwa z art. 189 k.p.c. Negatywna ocena sądu w tym zakresie skutkować będzie oddaleniem powództwa, podobnie jak przy istnieniu interesu prawnego, ale braku zasadności samego roszczenia powoda.

Interes prawny w rozumieniu art. 189 k.p.c. dotyczy szeroko rozumianych praw i stosunków prawnych i może wynikać z ich naruszenia lub zmierzać do zapobieżenia temu naruszeniu. Ujmować go należy jako obiektywnie występującą potrzebę ochrony sfery prawnej powoda, którego prawa zostały lub mogą zostać zagrożone, bądź też co do istnienia lub treści, których występuje stan niepewności. Ocena jego istnienia powinna być dokonywana przez przyzmat skutków, jakie ewentualny wyrok uwzględniający powództwo mógłby wywrzeć w sferze prawnej powoda. W tym kontekście interes prawny należy rozumieć jako stan, w którym: po pierwsze, nie istnieje inny środek prawny, przy użyciu którego powód uzyskać może skuteczną ochronę prawną, a po drugie, orzeczenie ustalające wydane w oparciu o art. 189 k.p.c., taką skuteczną ochronę prawną powodowi zapewni. Innymi słowy, jeżeli powództwo o ustalenie istnienia prawa jest jedynym możliwym środkiem jego ochrony, powód ma interes prawny w żądaniu ustalenia (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9.02.2012r., III CSK 181/11, OSNC 2012/7-8/101, wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 13.03.2013r., I ACa 78/13, LEX 1307434). Z tych względów w doktrynie przyjmuje się, że art. 189 k.p.c. nie znajdzie zastosowania m.in. w przypadku, gdy przepisy szczególne przewidują odrębne powództwo o usunięcie niezgodności treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym – art. 10 ustawy z dnia 6.07.1982r. o księgach wieczystych i hipotece, Dz.U.2013.707 (u.k.w.h.), możliwość zaś wytoczenia powództwa w trybie art. 10 wymienionej ustawy wyłącza interes prawny do wniesienia powództwa na podstawie art. 189 k.p.c., jeżeli dla nieruchomości prowadzona jest księga wieczysta (wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 8.08.2013r., I ACa 232/13, LEX 1388877).

W kontekście rozumianego w powyższy sposób interesu prawnego, stwierdzić należy, iż powódka nie wykazała jego istnienia w niniejszej sprawie, bowiem twierdząc, iż również ona jest współwłaścicielką przedmiotowej nieruchomości - wbrew zapisom ksiąg wieczystych – mogłaby skorzystać z dalej idącego roszczenia z art. 10 u.k.w.h. o uzgodnienie treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym. Istnienie zaś roszczenia dalej idącego wyłącza możliwość rozpoznania merytorycznego żądania o ustalenie i skutkować powinno oddaleniem przedmiotowego powództwa, co też Sąd Rejonowy uczynił w niniejszej sprawie. Niezależnie od powyższego już w tym miejscu stwierdzić można, iż powódka w sprawie o ustalenie prawa własności na jej rzecz musiałaby udowodnić stosownymi dokumentami, że takie prawo w rzeczywistości jej przysługuje. Tymczasem jedynymi dokumentami przedłożonymi przez powódkę, a dotyczącymi prawa własności działki nr (...) (parceli (...)) był AWZ nr (...) i kopia odpisu księgi wieczystej nr (...), zgodnie z którymi właścicielem bądź współwłaścicielem działki jest nie powódka, tylko min. pozwani. Okoliczność, że

Lwh nr (...)gm. kat. S.jako współwłaściciele przedmiotowej drogi wskazywała poprzedników prawnych powódki (choć z materiału dowodowego nie wynika, której z osób wymienionych w Lwh powódka miałaby być następcą prawnym), nie ma dla niniejszej sprawy żadnego znaczenia, bowiem uwłaszczenie na podstawie Aktu Własności Ziemi nr (...)A.i W. P.oraz W.i M. B. (1)przedmiotową działką, utworzyło nowy stan prawny tejże nieruchomości. Chcąc zatem go obalić i wywieść inny, w którym prawo własności przysługiwałoby także powódce, powinna była ona przedstawić taki dokument, który niwelowałby stan prawny wynikający z powyższego AWZ np. orzeczenie stwierdzające zasiedzenie przedmiotowej nieruchomości przez powódkę, bowiem w aktualnym stanie prawnym, stwierdzenie nieważności prawomocnego aktu własności ziemi jest niemożliwe – art. 63 ust. 2 ustawy z dnia 19.10.1991r. o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa, (Dz.U.2012.1187). Wszystkie dokumenty które powódka załączyła, nie mają prawnego znaczenia dla podważenia istnienia prawomocnego Aktu Własności Ziemi nr (...), zatem wszystkie jego skutki, łącznie z ustaleniem prawa własności parceli (...)na rzecz osób w nim wymienionych nadal pozostają w mocy. Jeśli powódka wykaże stosownym dokumentem, iż posiada prawo własności/współwłasności do drogi nr (...) (parceli (...)), to będzie miała interes prawny w wykazywaniu, iż w księdze wieczystej zachodzi niezgodność w zakresie wpisu prawa własności, przysługiwać jej zatem będzie wymienione w art. 10 u.k.w.h. powództwo o uzgodnienie treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym, a nie powództwo o ustalenie.

Okoliczność, że księga wieczysta nr (...)została założona dla całej parceli (...), a tylko jej część utworzyła dz. ewid. nr (...) (o czym powódka wspomina w piśmie z dnia 8.01.2014r.) także nie ma żadnego znaczenia dla niniejszej sprawy, bowiem żądaniem pozwu nie było ustalenie przez Sąd własności parceli (...)rozumianej jako areal w konfiguracji sprzed wprowadzenia ewidencji gruntów poprzez wyłączenie części działki nr (...) (stanowiącej fragment pgr (...)) i włączenie jej do działki nr (...), a jedynie ustalenie własności działki nr (...) utworzonej z części przedmiotowej parceli. Poza tym nawet w przypadku wystąpienia z żądaniem określonym jak wyżej, powódka nie miałaby interesu prawnego w jego dochodzeniu, nadal bowiem właścicielami parceli (...)są osoby wymienione w księdze wieczystej prowadzonej dla tej nieruchomości, wśród których M. T.nie występuje, co także prowadziło do oddalenia powództwa z tego powodu.

Jeśli natomiast apelująca żądanie pozwu opiera na fakcie zaprzeczania jej przez pozwanych możliwości korzystania ze sporej drogi, a interes prawny upatruje w chęci nieskrępowanego przejeżdżania nią (co można wnioskować z treści jej pisma z dnia 28.08.2013r.), to w takiej sytuacji apelującej również przysługuje dalej idące roszczenie o świadczenie – o ochronę służebności, czy też o stwierdzenie zasiedzenia służebności, zatem także i w tym wypadku istnienie interesu prawnego powódki w uzyskaniu pozytywnego rozstrzygnięcia w niniejszej sprawie zostało wykluczone.

Podsumowując powyższe rozważania, stwierdzić należy że stanowisko Sądu Rejonowego jest prawidłowe, gdyż wynika z istniejącej sytuacji faktycznej i prawnej sprawy, nie zaś ze stronniczości Sądu, jak sugeruje apelująca. Również pozostałe zarzuty apelującej okazały się całkowicie niezasadne, bądź nie mają żadnego znaczenia i ich omawianie jest zbędne (zarzut braku oceny zgodności AWZ ze stanem faktycznym i prawidłowości procedur związanych z jego wydawaniem, brak stwierdzenia nieważności AWZ w kontekście przepisu art. 58 k.c. i bezkrytyczne uznanie jego mocy dowodowej). Celem przypomnienia, dla oceny zasadności roszczenia z art. 189 k.p.c. w pierwszej kolejności bada się istnienie interesu prawnego w żądaniu, a dopiero w dalszej kolejności zasadność samego roszczenia. Skoro powódka, jak zostało wykazane, w ogóle nie posiadała interesu prawnego w przedmiotowym żądaniu, to wywodzenie przez nią, iż Sąd nie wyjaśnił wszystkich okoliczności faktycznych istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy, czy też nie dokonał oceny powołanych spraw cywilnych, jest całkowicie chybione. Sąd Rejonowy dokonał bowiem wszystkich czynności zmierzających do zbadania zasadności roszczenia w świetle wymogów z art. 189 k.p.c., dokonując w związku z tym stosownych ustaleń, które znajdują pełne pokrycie w materiale dowodowym, zaś Sąd Okręgowy nie dopatrywał się żadnych uchybień Sądu Rejonowego w tym zakresie. Powódka występując na drogę sądową powinna liczyć się z różnymi możliwymi wariantami rozstrzygnięcia w sprawie, oddalenie zaś powództwa nie nosi znamion nieprawidłowości tylko dlatego, że strona liczyła na inne rozstrzygnięcie i miała przekonanie o słuszności swojego żądania.

Odnosząc się do zarzutu braku otwarcia przez Sąd rozprawy na nowo w dniu 21.01.2014r. w związku z pismem powódki z tego samego dnia, należy stwierdzić, że działanie Sądu było jak najbardziej uzasadnione, bowiem ponowne otwarcie

zamkniętej rozprawy nie wniosłoby nic nowego do sprawy (powódka nie przedstawiła w piśmie ani twierdzeń, ani dowodów istotnych z punktu widzenia przesłanek merytorycznych do rozpatrzenia żadanego przez nią ustalenia prawa własności).

Reasumując, stwierdzić należy, że zaskarżone orzeczenie odpowiada prawu. W tym stanie rzeczy Sąd Okręgowy oddalił apelację na podstawie art. 385 k.p.c.

O kosztach postępowania orzeczono na podstawie art. 98 § 1 k.p.c., mając na uwadze jego wynik. Na koszty złożył się koszt zastępstwa adwokackiego pozwanych obliczony zgodnie z § 13 ust 1 pkt 1 w zw. z § 6 pkt 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28.09.2002r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu.

(...)